

Андрій Росинський

- Київський національний університет будівництва і архітектури
- Освітній омбудсмен
- rosynskyi.av@knuba.edu.ua
- 0000-0003-4119-7463

Діяльність університетського освітнього омбудсмена в контексті розвитку особистісної суб'єктності здобувачів вищої освіти

- освітній омбудсмен
- особистісна суб'єктність
- здобувач вищої освіти
- студентоцентрованість
- правопросвітницька діяльність

Актуальність проблеми. Сучасні умови і реалії в Україні загострюють виклики та додатково актуалізують завдання, які ставляться до вищої освіти. Одним із таких викликів є якісне становлення суб'єктності особистості кожного здобувача вищої освіти, майбутнього фахівця, який буде здатен зробити свій внесок у відновлення і розбудову як окремої галузі, так і всієї країни. Цей виклик носить комплексний характер, адже його реалізація одночасно впливає не тільки на кожен окрему особистість та її майбутню галузь діяльності, але й на її поточне освітнє середовище: заклад освіти та освітній процес. Означений вплив є однією з умов попередження негативних проявів у психіці та поведінці молоді й одночасно забезпечує якісну еволюційну трансформацію освітнього середовища на принципах колегіальності та студентоцентрованості.

Мета дослідження. Визначити місце і роль діяльності університетського освітнього омбудсмена у процесі становлення та розвитку особистісної суб'єктності здобувачів вищої освіти.

Основні результати. Процес становлення особистісної суб'єктності здобувачів відбувається поступово протягом освітнього процесу та міжособистісної комунікації. Якісним тригером цього процесу, а в подальшому і його координатором, має бути освітній омбудсмен закладу вищої освіти, суб'єкт-суб'єктна взаємодія якого з усіма учасниками освітнього процесу ґрунтується на засадах гуманізму, співробітництва і партнерства та характеризується самостійністю, незалежністю і унікальністю.

Основною метою діяльності університетського освітнього омбудсмена є захист прав і свобод учасників освітнього процесу в масштабі закладу вищої освіти.

Водночас повноцінне досягнення цієї мети неможливе без проведення правопросвітницької діяльності, яка має забезпечувати формування активної громадянської позиції та особистісної суб'єктності здобувачів вищої освіти. Ця діяльність має на меті не лише інформування та консультування учасників освітнього процесу щодо їхніх обов'язків, прав і свобод, але й заохочення їхньої імплементації в освітньому просторі на принципах взаємної відповідальності та взаємоповаги, що зі свого боку дозволяє підтримувати й розвивати академічну свободу в закладі вищої освіти.

Відсутність або обмеженість розвитку суб'єктності особистості у здобувачів освіти ускладнює їхнє особистісне становлення, професійні стосунки та долученість до освітнього середовища. Процес цього розвитку характеризується постійною появою та подоланням різного роду проблем та суперечностей як на індивідуальному, так і на міжособистісному рівні. Індивідуальні проблеми, вирішити які здобувач не може самостійно, потребують фасилітації омбудсмена, який робить основний акцент у вирішенні цього питання саме на суб'єктності особистості здобувача. Розгляд же міжособистісної суперечності, яка виникає між учасниками освітнього процесу, вимагає від омбудсмена не тільки участі в інтерсуб'єктній взаємодії між її стейкхолдерами, але й налагодження процесів медіації та фасилітації з метою її вирішення. Використання такого підходу дозволяє знайти консенсус у вирішенні проблемних питань, спонукати до реалізації ініціатив щодо покращення освітнього процесу й середовища в контексті обговорюваної проблематики та водночас розвинути суб'єктність здобувачів-стейкхолдерів суперечності.

Висновки. Становлення особистісної суб'єктності здобувачів вищої освіти і забезпечення суб'єктної взаємодії між учасниками освітнього процесу є запорукою виникнення якісних трансформацій не тільки у кожній окремій особистості, але й у всьому освітньому середовищі. Важливе місце у цьому процесі займає університетський освітній омбудсмен, незалежний і унікальний формат взаємодії якого з усіма учасниками освітнього процесу дозволяє йому стати агентом позитивних змін у закладі вищої освіти.